

PRIZNANJE STRANE SUDSKE ODLUKE* U SRBIJI KAO POSEBAN OBLIK MEĐUNARODNE KRIVIČNOPRAVNE SARADNJE

Prof. dr Stanko Bejatović

1. Opšte napomene o međunarodnoj krivičnopravnoj saradnji kao instrumentu borbe protiv kriminaliteta

Jedna od pratećih osobenosti sadašnjeg stanja kriminaliteta posmatrano uopšte a ne samo u okvirima jedne države je i sve veće učešće krivičnih dela s međunarodnim obeležjem u ukupnoj masi kriminaliteta. Skoro da je u poslednjih desetak godina nezamisliva bila kakva veća kriminalna aktivnost a da nema primese međunarodnog karaktera. Na žalost, svedoci smo svakodnevnih primera takvih slučajeva kada su u pitanju krivična dela trgovine ljudima, opojnim drogama, falsifikovanjem novca i sl. Uzroci ovakvog stanja kriminaliteta su brojni a među njima poseban značaj imaju tri. To su: Sve veće brisanje granica između pojedinih država, sve manja ograničenja slobode kretanja i sve veći broj ljudi sa dvojnim državljanstvom, što posebno dolazi do izražaja na prostoru bivše Jugoslavije (pre svega BiH, Srbije i Hrvatske). Upravo zahvaljujući ovim osobenostima savremenog društva kriminalitet, i to onaj najteži, sve više dobija međunarodni karakter. S obzirom na ovo, mora se postaviti pitanje kako i na koji način se suprotstaviti ovakvoj jednoj društvenoj pojavi. Jedan od neizostavnih instrumenata uspešnog delovanja u borbi protiv kriminaliteta koji ima međunarodne primese je i međunarodna krivičnopravna saradnja. I u teoriji i u praksi danas je nezamisliv bilo kakav uspeh na polju borbe protiv ove vrste kriminaliteta bez adekvatne međunarodne krivičnopravne saradnje. Imajući u vidu ovo kao ključno mora se postaviti i sledeće pitanje: Od čega zavisi uspeh međunarodne krivičnopravne saradnje, odnosno koje su to pretpostavke koje moraju biti ostvarene da bi ova saradnja bila u funkciji efikasnog suzbijanja kriminaliteta sa međunarodnim obeležjima? Dva su preduslova za tako nešto. Prvo, to je norma kojom se reguliše ta saradnja. Dugo, adekvatnost primene takve norme. I u teoriji i u praksi nesporna je kako njihova funkcionalna

povezanost tako i činjenica da od kvaliteta zakonske norme i njene adekvatne primene u praksi zavisi, u ne malom obimu, i stepen uticaja međunarodne krivičnopravne saradnje na suzbijanju kriminaliteta s obeležjima međunarodnog karaktera. Nema sumnje, ako određeni normativni (zakonski – ugovorni) tekst odgovara savremenim zahtevima borbe protiv kriminaliteta, ako njegove norme nalaze adekvatnu primenu u praksi, ako su zloupotrebe takve norme isključive ili svedu na minimalne slučajeve onda je uloga međunarodne krivičnopravne saradnje, kao i uloga krivičnog prava uopšte na polju borbe protiv kriminaliteta, ne samo veća već i znatno uspešnija i suprotno. Ovakva kauzalna povezanost između pravne norme i adekvatnosti njene primene sa jedne strane i efikasnosti delovanja nadležnih državnih organa na polju borbe protiv kriminaliteta a time i u ostvarivanju funkcije kriminalne politike uopšte sa druge strane posebno dolazi do izražaja kod krivičnih dela s međunarodnim obeležjem. Ovo tim pre što su to uglavnom i krivična dela koja po samoj svojoj prirodi pripadaju i kategoriji teških oblika kriminaliteta. Upravo zbog njihovog tako visokog stepena društvene opasnosti nesporna je nužnost, neophodnost i opravdanost što efikasnije primene mera krivične prinude, a neophodan preduslov za to je i efikasno delovanje nadležnih državnih organa dvaju ili više država kada su u pitanju krivična dela s međunarodnim obeležjima. Ovde kao i uopšte samo efikasna primena mera krivične prinude je instrument uspešne borbe protiv kriminaliteta i kao takva odgovara ciljevima i generalne i specijalne prevencije. Nasuprot, neefikasna primena mera krivične prinude suprotna je ciljevima i generalne i specijalne prevencije i kao takva ohrabruje potencijalne izvršioce krivičnih dela i izaziva, sasvim opravdano, i nezadovoljstvo javnosti čime ova problematika još više dobija na svom značaju. Iz ovih razloga obaveza je svakog društva da stvori sve preduslove za što uspešniju međunarodnu krivičnopravnu saradnju a time i preduslove za što uspešniju borbu

* Rad se odnosi samo na sudske odluke donesene u krivičnim stvarima

